

ורבי יוסי אוסר. משום שלדעתו קום בכלל חלב הוא.

ב. הנודר מן הקומ, הדין הוא שמותר בחלב לדברי הכל, שחלב אינו בכלל קום.

ג. אבא שאול אומר: הנודר מן הגבינה, אף על פי שאמר "הגבינה" בה"א הידיעה, הדין הוא שאסור בה בכל גבינה, בין אם היא מלוחה ובין אם היא טפלה, ואף על פי שרוב הגבינות הן מלוחות, וסתם גבינה, משמע מלוחה, בכל זאת סובר אבא שאול שכלול בלשון זה גם גבינה שאינה מלוחה.

המשך המשנה דנה בדבר הנודר, האם גם היוצא ממנו אסור.

א. הנודר מן הבשר, הרי הוא מותר ברוטב של הבשר, ובקיפה — הפרשה דקה של בשר הנקפית בשולי הקדירה.

ב. כי דברים אלו אינם נקראים בשר בלשון בני אדם.

ורבי יהודה אוסר את הרוטב והקיפה לנודר מן הבשר, לפי שיש בהם טעם שיצא מהבשר הנודר, ולכן הם בכלל בשר.

אמר רבי יהודה: מעשה שהיה, שנדרנו מן הבשר, ואמר עלינו רבי טרפון ביצים שנתבשל עמו עם הבשר בקדרה אחת.

ומוכה, שהנודר מן הבשר אסור אפילו בדבר המתבשל עם הבשר וכולע לתוכו את טעם הבשר, ואם כן גם ברוטב וקיפה אסור, שהרי יש בהם טעם בשר.

אמרו לו חכמים לרבי יהודה: כן הדבר, שהדין כרבי טרפון,

אבל דבריו אינם סותרים לשיטתינו, כי לא אסר רבי טרפון את הטעם היוצא מן הבשר.

אלא אימתי אסר רבי טרפון את הטעם היוצא מן הבשר, דווקא בזמן שיאמר "בשר זה עלי", שאסר את הבשר המונח לפניו, שבאופן זה החשיב את הבשר כחתיכת איסור, ואסור גם כל היוצא ממנו,

היות שכך הוא הדין:

שהנודר מן הדבר המסוים, והדבר שנדר ממנו נתערב בדבר אחר, שמותר בו —

אם יש בו בדבר הנודר שנפל לתערובת, בכדי נותן טעם — שיש בו שיעור כדי ליתן טעם בדבר ההיתר שנתערב בו (ושיעורו — אחד משישים מהתערובת), אסור הנודר מכל התערובת, כיון שיש בתערובת טעם שיצא מהדבר הנודר.

אבל אם אין בדבר הנודר שנפל לתערובת, שיעור של אחד משישים, שהוא שיעור של נותן טעם, הדין שהתערובת מותרת⁽¹⁾.

האסור אופן שהוא מותר, לכן אין להקל ולהתיר את התערובת.

(דוגמא לכך: ביצה שנולדה ביום טוב, אסורה ביום טוב, ואפילו אם נתערבה בתוך אלף ביצים, כל התערובת אסורה, כיון שיש לה אופן של היתר, שמותרת ביום חול).

1. הקשו רבותיו של הר"ן, מדוע באופן שאין בדבר הנודר שנפל לתערובת שיעור של נותן טעם, התערובת מותרת? והרי יש דין, שכל דבר איסור שיש לו אופן מסוים של היתר, אם נתערב בדבר אחר, אפילו אם התערובת היא פי אלף מהדבר האסור, אינו נותר, כיון שיש לדבר

ב. הנודר מן היין, מותר בתבשיל שנתערב בו יין ויש בו טעם יין, שהרי הוא נדר מיין, ותבשיל זה אינו יין, וכדעת חכמים לעיל לגבי בשר, שהיוצא מן הדבר הנודר מותר, באופן שלא נדר מדבר מסוים.

וכל זה בנודר מדבר מסוים, אבל הנודר מבשר סתם, אינו אסור אלא בבשר ממש, ומותר בכל המתבשל עמו, ואף ברוטב ובקיפה.

במינו, לכן לא בטל דם השעיר, ומבאר הר"ן, שרבי יהודה סובר, שכל דבר שהוא דומה לחברו, כשנתערב בו, אינו מחלישו ומבטלו, אלא מעמידו ומחזקו. ולכן כשנתערב מין במינו אינו בטל.

אבל רבנן (שכשיטתם אנו נוקטים) סוברים, שבדין ביטול אין לילך אחר דמיון בעצם אלא אחר חילוקם בדין האיסור וההיתר, ולכן מין במינו שהם איסור בהיתר, אינם דומים זה לזה, כיון שהאחד הוא איסור והשני הוא היתר.

והטעם שדם הפר אינו מבטל את דם השעיר, כיון ששניהם דומים בהיתרם, ששניהם כשרים לזריקה.

ולפי זה מבאר הר"ן, שיש חילוק בין דבר איסור שיש לו אופן של היתר עכשיו, לבין דבר איסור שיש לו אופן של היתר בזמן אחר.

דבר שיש לו מתירין לאחר זמן (כמו אצלנו בנדרים) יש לו רק דמיון קצת להיתר, לכן סוברים רבנן, שרק בצירוף הדמיון של מין במינו, אינו בטל.

אבל דבר שיש לו מתירין עכשיו, דומה יותר להיתר, והוי כמו היתר בהיתר, ולכן גם בלא שיהיה מין במינו, לא בטל.

ולפי זה מבואר החילוק שבין דברי הר"ף למשנתינו, שהר"ף דיבר בריח של בשר שנתערב בפת, שהוא דבר שיש לו מתירין עכשיו, ולכן אינו בטל אפילו בשאינו מינו, אבל משנתינו מדברת בדבר הנודר שנתערב, שהוא דבר שיש לו מתירין רק לאחר זמן כשיתירו החכם, ולכן בשאינו מינו בטל בשישים.

זהו שיטת הר"ן, אבל שיטת רש"י בפ"ק

ואם כן קשה, שהרי איסור נדר זה דבר שיש לו מתירין, כמו שיתבאר לקמן (נט, א) שהחכם מתיר את הנדר, אם כן צריך להיות הדין שדבר הנודר, אפילו אם נתערב באלף לא בטל איסורו. ותירוץו, שדין כל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטל, הוא דווקא בנתערב האיסור במינו, שעדיין שמו עליו ולא נתבטל מציאות האיסור. אבל אם נתערב בדבר שאינו מינו, בטל בשישים, אפילו אם יש לו מתירין, כיון שאינו מורגש, ונתבטל מציאותו, וכאילו אינו.

אבל הר"ף כתב לגבי פת שאפו אותה בתנור יחד עם צלי, שהפת קלט את ריח הצלי, ואסור לאוכלו עם מאכל חלבי, ואף על פי שריח איסור אינו אוסר, אבל כיון שהריח של הצלי היא דבר שיש לה מתירין, שיכול לאוכלו בלא חלב, לכן אוסר את הפת מלאוכלו עם חלב.

ומוכח מהר"ף, שאפילו אם נתערב מין בשאינו מינו, שהרי הפת אינה ממין הבשר, בכל זאת, לא אומרים שהריח שבפת בטל כשיש לו מתירין.

וקשה מסוגייתנו, שמשמע ממנה כי מין בשאינו מינו בטל אפילו בדבר שיש לו מתירין.

ומיישב הר"ן, על פי ביאור מחלוקת רבי יהודה ורבנן האם מן במינו בטל או לא, שכתוב בתורה ביום הכיפורים, שצריך הכהן הגדול לערב את דם הפר ודם השעיר הפנימי: "ולקח מדם הפר ומדם השעיר". והרי דמו של הפר מרובה, והיה צריך דם השעיר להתבטל בו, ואף על פי כן קוראת התורה לדם השעיר המעורב בדם הפר "דם השעיר".

ולומד מזה רבי יהודה, כיון שהדמים הם מין

שלשון חלב אינו כולל את הקום היוצא מהחלב, ובמשנה לקמן אמרו, שלשון עדשים כולל גם אשישים שהיא הפסולת היוצאת מהעדשים.

וכמו כן קשה מרבי יוסי ארבי יוסי, שבמשנתנו אמר שחלב כולל קום, ובמשנה לקמן אמר שלשון עדשים אינו כולל אשישים.

ומתריצין: **לא קשיא**, אין סתירה בין המשניות.

משום שמחלוקת רבי יוסי ורבנן אינה בשאלה האם היוצא מן הדבר הנודר כלול באיסור או לא, אלא מחלוקתם היא מחמת שלשון בני מקומם היה שונה זה מזה.

מר [אחד מהחולקים] דיבר לפי לשון **כי אתריה** [בני מקומן].

וכן **מר** דיבר לפי לשון **כי אתריה** [בני מקומן].

ג. אבל אם אמר: **קונם** יין זה שאני טועם, שאסר יין מסוים שהיה מונח לפניו, ונפל לתוך תבשיל, כיון שאסר יין מסוים, לכן גם היוצא ממנו אסור, ולכן הדין, שאם יש בו ביין שנפל לתבשיל שיעור של בנותן טעם [בכדי ליתן טעם בתבשיל], הרי תבשיל זה אסור לנוודר, כיון שיש בו טעם היוצא מן היין האסור עליו.

גמרא:

ב-ב שנינו במשנה: הנודר מן החלב, לרבנן מותר בקום ורבי יוסי אוסר.

ורמינהו סתירה לכך מהמשנה לקמן (נג ב), שכתוב שם:

הנודר מן הערשים, אסור באשישים — פסולת של עדשים⁽²⁾, ורבי יוסי מתיר.

אם כן קשה מדברי רבנן שבמשנתנו לדברי רבנן שבמשנה לקמן. שבמשנתנו אמרו,

קפ"ז) שעיקר איסור אכילה הוא ההנאה שנהנה מאכילתו, ולפי זה אכילה שאין בה הנאה כלל, אין בה איסור.

ולכן כשנתערב מין בשאינו מינו בפחות מנותן טעם, גם בלא דין ביטול אין בו איסור, כיון שאין האיסור מורגש ואין ממנו הנאה כלל, מה שאין כן במין במינו, שטעמו מורגש ולא בטל טעמו, יש להתירו רק מתורת ביטול, ולכן כשדבר האיסור הוא דבר שיש לו מתירים, אומרים בו "עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר".

2. הר"ן פירש שאשישים הם עדשים המעורבים ומטוגנים בדבש.

דביצה, שהטעם שדבר שיש לו מתירין לא בטל, משום שאומרים בו, "עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר".

ולכאורה צריך ביאור בדברי רש"י מדוע במין בשאינו מינו לא אומרים את הסברא של "עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר" כמו שמבואר במשנתנו שדבר הנודר שהוא דבר שיש לו מתירין, בטל בשישים במין בשאינו מינו. ומבאר הקהילות יעקב את שיטת רש"י, שהטעם שדבר שיש לו מתירין בטל בנתערב במין בשאינו מינו. ולא אומרים בו "עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר", משום שכנתערב בשאינו מינו אינו נחשב כלל אכילת איסור.

וכמו שמבואר ברמב"ם בספר המצוות (מל"ת